

**Stanovisko vlády České republiky
k rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva
ve věci č. 191/2020 - FEANTSA proti České republice
předložené dne 24. ledna 2025**

Ve svém rozhodnutí ze dne 2. července 2024 shledal Evropský výbor pro sociální práva (dále jen „Výbor“) porušení článku 16 Evropské sociální charty z roku 1961 (dále jen „Charta“), neboť Česká republika nepřijala vhodná opatření k zajištění práva na přístup k sociálnímu bydlení, jakož i jistoty bydlení pro zranitelné domácnosti. Konkrétně Výbor vytkl České republice, že (i) právní předpisy umožňující vystěhování nezajišťují nezbytné záruky pro zranitelné skupiny, včetně poskytnutí náhradního ubytování nebo povinnosti konzultovat dotčené strany za účelem nalezení alternativních řešení vystěhování; (ii) nabídka sociálního bydlení je nedostatečná a zároveň prostředky nápravy v tomto ohledu nejsou účinné, jelikož neexistuje zákon, který by zakotvoval právo na přiměřené a dostupné bydlení; a (iii) že není účinně zajištěn přístup k dávkám na bydlení pro nízkopříjmové a znevýhodněné skupiny obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách. Kromě toho Výbor shledal porušení článku 16 ve spojení se zákazem diskriminace stanoveným v preambuli Charty, protože výše uvedená porušení nepřiměřeně dopadají na romskou menšinu.

I. ÚVOD

Vláda si uvědomuje důležitost dostupného bydlení pro zranitelné a znevýhodněné skupiny. Výbor již identifikoval podobný problém ve věci *ERTF proti České republice* (č. 104/2014, rozhodnutí ze dne 17. května 2016). V tomto případě shledal porušení článku 16 Charty z důvodu nedostatečných záruk ochrany práv Romů při vystěhování, nevhodných podmínek bydlení a nedostatečně přístupného bydlení. Česká republika od té doby přijala několik opatření k implementaci tohoto rozhodnutí.

Vzhledem k provázanosti předmětu obou výše uvedených rozhodnutí vláda očekává, že opatření, která mají být přijata k implementaci rozhodnutí *FEANTSA proti České republice*, budou mít pozitivní dopad na implementaci rozhodnutí ve věci *ERTF proti České republice* a naopak.

II. ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ A ANALÝZA ROZHODNUTÍ

Kancelář vládního zmocněnce informovala o výše uvedeném rozhodnutí příslušné autority včetně Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti a Vládní zmocněnkyni pro záležitosti romské menšiny. Dále je prováděna analýza výše uvedeného rozhodnutí s cílem určit možná obecná opatření, která by měla být přijata k nápravě zjištěných porušení. V současné době Kancelář vládního zmocněnce organizuje první implementační schůzky a je připravena projednat agendu na příštím zasedání Kolegia expertů (očekává se v první polovině roku 2025).

Jakmile bude rozhodnutí zveřejněno, Úřad vládního zmocněnce zveřejní jeho český překlad spolu se shrnutím na svých webových stránkách (<https://mezisoudy.cz/>) a také ve Zpravodaji Kanceláře vládního zmocněnce (<https://mezisoudy.cz/zpravodaj-kvz>).

III. AKTUÁLNĚ PROJEDNÁVANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Ve vztahu k výše uvedenému rozhodnutí jsou aktuálně v parlamentu projednávány dva návrhy zákonů, které se zabývají potřebou zajistit dostupné bydlení pro domácnosti s nízkými příjmy včetně Romů, poskytováním dávek na bydlení zranitelným osobám žijícím v ubytovnách a zavedením intervence k prevenci rizika ztráty bydlení. Pokud budou přijaty, budou představovat významný posun vpřed při implementaci výše uvedeného rozhodnutí.

Za prvé, zákon o podpoře bydlení se zaměřuje na systémovou podporu získání a udržení přiměřeného bydlení pro osoby v bytové nouzi. Motivuje vlastníky nemovitostí (skrze záruku) k začlenění

jejich nemovitostí do sociálního bytového fondu, zřizuje poradenská a podpůrná kontaktní místa pro bydlení spadající pod správu obcí, která zajistí poradenství v oblasti bydlení pro osoby v bytové nouzi, a vytváří roli poskytovatele podpory, oprávněné třetí osoby mezi vlastníkem nemovitosti a osobou v bytové nouzi, která jim zajistí dlouhodobou a individualizovanou podporu pro udržení bydlení. Návrh zákona tedy zavádí systémovou alternativu k ubytovnám či jinému nevyhovujícímu bydlení tím, že podporuje vznik dostatečného sociálního bytového fondu a poskytuje systémovou podporu ohroženým domácnostem. Poskytovatelé podpory jsou navíc finančně motivováni k podpoře zranitelných skupin (např. Romů, osob žijících v ubytovnách nebo osob diskriminovaných na trhu s bydlením) prostřednictvím vyššího příspěvku od správního orgánu. Cílem návrhu zákona je také zabránit ztrátě bydlení a vystěhování tím, že stanoví povinnost poskytovatele podpory vyzvat k intervenci podporovanou osobu a další nezbytné osoby, jakmile hrozí ztráta bydlení. Cílem intervence je usnadnit komunikaci mezi všemi aktéry a naplánovat další postup pro zachování přiměřeného bydlení. Rovněž zajišťuje jistou bydlení tím, že u nemovitostí v tomto bytovém fondu povoluje pouze nájemní smlouvy na dobu nejmeně jednoho roku a podnájemní smlouvy na dobu nejmeně dvou let.

Za druhé, zákon o dávce státní sociální pomoci se zaměřuje na zjednodušení systému dávek v České republice. Především spojuje příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení do jedné dávky na bydlení, která bude poskytována podle skutečného bydliště, a i osobám žijícím v ubytovnách, pokud ubytovna splňuje základní standardy bydlení. Nový příspěvek na bydlení zohledňuje zranitelnost domácnosti a přiznává vyšší podporu zranitelným osobám.

Kromě toho přijetí obou zákonů přispěje k naplnění cílů Strategie pro rovnosti, začlenění a participace Romů a v důsledku toho bude mít pozitivní dopad na situaci Romů v oblasti bydlení. Zákon o podpoře bydlení zajistí lepší monitorování a získávání údajů prostřednictvím informačního systému podpory bydlení, což pomůže lépe zacílit konkrétní podporu pro zranitelné skupiny. Dále také zvýší kvalitu a dostupnost bydlení pro osoby trpící sociálním vyloučením, neboť návrhy zákonů stanoví minimální standardy bydlení a zajistí lepší alternativu k ubytovnám prostřednictvím sociálního bytového fondu, který je v současné době nedostatečně zásobován.

Vláda tedy věří, že tyto návrhy zákonů mohou pomoci napravit postavení Romů na trhu s bydlením a poskytnout potřebnou podporu a záruky všem zranitelným domácnostem.

IV. PŘÍPOMÍNKY KE SPRÁVNOSTI ROZHODNUTÍ

Vláda dále poukazuje na několik nepřesností v textu rozhodnutí. Za prvé, na straně 15 je v odstavci 45 uvedeno nesprávné číslo nového občanského zákoníku. Nový občanský zákoník je zákon č. 89/2012, nikoliv zákon č. 29/2012. Na straně 36 v odstavci 141 je uvedeno nesprávné číslo Nařízení vlády o podmínkách použití finančních prostředků Státního fondu podpory investic, kterým má být nařízení č. 112/2019, nikoliv č. 119/2019. Na straně 37 v odstavci 144 je nesprávně uveden odkaz na nález Ústavního soudu ze dne 25. srpna 2023, sp. zn. ÚS 2533/20. Správně se jedná o nález ze dne 25. dubna 2023, sp. zn. II. ÚS 2533/20.

Dále vláda upozorňuje, že koeficient pro doplatek na bydlení byl k 1. lednu 2023 sjednocen na čísle 0,30 pro Prahu a každé další město. Proto rozdělení koeficientu mezi Prahu a ostatní města na straně 4 v bodě 11 nebylo v době rozhodování aktuální.

V. ZÁVĚR

S ohledem na výše uvedené vláda České republiky konstatuje, že proces implementace rozhodnutí Výboru byl zahájen a bude Výbor ministrů a Výbor průběžně informovat o jeho průběhu.